

IMMIGRACIÓ I IDENTITAT CULTURAL

Algunes reaccions davant la immigració palesen la dificultat que experimentem per a comprendre alguns canvis en el nostre entorn més immediat. Les xifres no admeten rèplica enfront dels qui parlen d'una suposada "allau d'immigrats": mentre els immigrants només representen l'1,5 % del total de la població espanyola (encara força lluny del 4,5 % de promig a la Unió Europea), en el conjunt d'Europa calen 160 milions d'immigrants per a mantenir l'actual nivell de benestar econòmic. Ja es veu, per tant, que en una determinada lectura del fet de la immigració emergeix clarament una ideologia que presenta les diferències culturals com a factor de desestabilització i de xoc de civilitzacions. Potser, en definitiva, si hi ha immigrants és perquè hi ha països rics i països empobrits (no necessàriament pobres). Sovint el xoc no és entre immigrants i autòctons sinó entre els ja instal·lats i els marginats nousvinguts.

A casa nostra, superat el discurs que creia que calia emprendre tot un seguit d'actuacions per tal que els immigrants abandonin tots aquells trets que els distingeixen i els dificulten la plena incorporació, ara l'últim crit és parlar de multiculturalisme. Es tracta d'afavorir la convivència a partir de la diversitat i, per tant, de rebutjar la possibilitat de desenvolupar cultures separades i incontaminades. Per a dir-ho amb la paraula de moda: el mestissatge i la diferència. Dit de forma metafòrica, l'objectiu últim del multiculturalisme és generar una mena de llengua comuna que permeti la relació entre persones provinents de diversos entorns culturals.

Es tracta, tanmateix, d'un plantejament insuficient: l'autèntic repte és fer el pas d'un model multicultural a un altre d'intercultural. Per continuar amb la metàfora, no es tracta de cercar una gramàtica comuna (no acabaria imposant-se la cultura més forta?) sinó d'afavorir el coneixement de la gramàtica de les altres cultures. Es a dir, l'accent es desplaça de la comunicació entesa com a simple intercanvi de missatges a considerar-la com a constructora d'un sentit compartit. Només una comunicació intercultural pot bandejar els prejudicis i fer que nosaltres ja no ens considerem el punt de referència únic que obliga els nostres interlocutors a assimilar-se a la nostra cosmovisió. Si és gràcies als altres que configurem la nostra identitat personal, potser també deu ser gràcies a les altres cultures que podem accedir a la nostra identitat cultural pròpia. No es tracta tant de respectar els altres perquè tots som iguals com de respectar-los precisament perquè som diferents. No és una qüestió de màxims sinó d'òptims: reconstruir la nostra identitat cultural bo i essent capaços de reconèixer-nos en les altres cultures.

Només a través del diàleg descobrirem l'immigrant com un ésser que actua i parla en nom propi des de la seva particular comprensió de la realitat. L'Altre com un Tu i no com un No-Jo. L'Altre com a subjecte actiu, com a persona amb un rostre concret i no com a simple mà d'obra.

Francesc-Xavier Marín
Institut Superior de Ciències Religioses de Vic